

Nr 40

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning angående anslag för budgetåret 1965/66 till Marinen: Anskaffning av fartygsmateriel m.m. jämte i ämnet väckta motioner.

(1:a avd.)

I propositionen nr 1 (bilaga 6, punkt C 23, s. 120—127 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 4 januari 1965) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att dels godkänna vad i statsrådsprotokollet föreslagits beträffande kostnadsram för anskaffning av fartygsmateriel m. m. vid marinen under budgetåren 1965/72, dels bemyndiga Kungl. Maj:t att medge att beställningar av fartygsmateriel m. m. får läggas ut inom en kostnadsram av 130 milj. kr., dels ock till Marinen: Anskaffning av fartygsmateriel m. m. för budgetåret 1965/66 anvisa ett reservationsanslag av 211 300 000 kr.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Virgin m. fl.* (I: 113) och den andra inom andra kammaren av herr *Heckscher m. fl.* (II: 142), i vilka hemställts att riksdagen måtte bemyndiga Kungl. Maj:t att medgiva att beställningar av fartygsmateriel m. m. får läggas ut intill ett belopp av 221 milj. kr.,

dels ock två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Helge Karlsson* och *Akesson* (I: 266) och den andra inom andra kammaren av herrar *Nyberg* och *Elmstedt* (II: 324), i vilka hemställts att riksdagen måtte enligt myndigheternas förslag besluta om beställningsbemyndigande budgetåret 1965/66 för beställning av i 1963 års försvarsbeslut förutskickade kanonbåtar, eller, därest denna hemställan icke skulle bifallas, att riksdagen måtte besluta om delbemyndigande för beställning av viss vapenmateriel med lång leveranstid så att försening av kanonbåtsprojektet undviks.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden, hänvisas till motionerna II: 142 och II: 324.

Anslaget utgör en sammanslagning av anslagen Marinen: Fartygsbyggnader m.m. och Marinen: Anskaffning av vapenmateriel m. m., vilka för innevarande budgetår är uppförda med tillhoppa 197 milj. kr.

Departementschefen har beträffande förevarande anslag anfört följande.

»Under anslaget Marinen: Fartygsbyggnader m. m. beräknas f. n. medel för anskaffning och modernisering av fartyg samt anskaffning av utrustningsbehovet av vapenmateriel och ammunition till fartygen. Resterande behov, ersättningsbehovet, av vapenmateriel och ammunition anskaffas där- emot för medel under anslaget Marinen: Anskaffning av vapenmateriel m. m. Härigenom kan svårigheter uppkomma att smidigt utnyttja de båda anslagen.

På grund härav föreslår jag att de nyssnämnda anslagen sammanslås till ett, Marinen: Anskaffning av fartygsmateriel m. m. I samband med mitt förslag till avlöningsanslag för marinförvaltningen återkommer jag med förslag till förändringar i marinförvaltningens organisation, som erfordras på grund av sammanslagningen av anslagen. Reservationsbehållningen på anslagen Fartygsbyggnader m. m. och Anskaffning av vapenmateriel m. m. bör få överföras till anslaget Anskaffning av fartygsmateriel m. m.

Inom den kostnadsram som jag i det föregående räknat med för marinen bör för anskaffning av fartygsmateriel m. m. kostnadsramen för budgetåren 1965/72 bestämmas till 1 663,4 milj. kr. och anslaget för budgetåret 1965/66 till 211,3 milj. kr. i enlighet med en sammanställning (intagen på s. 126). Under hänvisning till vad jag i det föregående anfört rörande inriktningen av långsiktsplaneringen upptar jag i sammanställningen för budgetåren 1967/72 jämväl de kostnadsramar som bör ligga till grund för denna plane- ring.

Marinförvaltningen föreslår för nästa budgetår ett beställningsbemyndi- gande om 227,2 milj. kr. Av bemyndigandet avses 91 milj. kr. för anskaff- ning av åtta kanonbåtar typ K 1. Under nästa budgetår planeras beställ- ning av materiel med lång leveranstid. Totalkostnaden per båt har upp- skattats till ca 11,4 milj. kr. i prisläge maj 1964. Kostnadsuppskattningen grundar sig på ett av marinförvaltningen fastställt förprojekt. För att bland annat erhålla ett fastare underlag i vad avser kostnaderna medgav Kungl. Maj:t genom beslut den 18 september 1964 marinförvaltningen att fort- sätta projektering m. m. av kanonbåt typ K 1 inom en kostnadsram av ca 500 000 kr.

Den av marinförvaltningen uppskattade kostnaden för kanonbåt typ K 1 överstiger väsentligt den kostnad som angavs i Marinplan 60. Med hänsyn till att kostnadsuppskattningen gjorts på ett förprojekt kan det inte ute- slutas att ytterligare inte obetydliga kostnadsfördyringar kan uppstå. Jag an- ser därför att statsmakterna inte bör binda sig för projektet, förrän fastare kostnadsunderlag erhållits genom den fortsatta projekteringen. Jag vill er- inra om att riksdagen i olika sammanhang understrukit vikten av att sådana kalkyler framläggas att de kan tjäna som fast underlag för anslagsbeviljande. Härtill kommer att överbefälhavaren på Kungl. Maj:ts uppdrag utfört vissa undersökningar rörande de stridsekonomiska förutsättningarna för kanon-

båtsprojektet. Resultaten härav har redovisats med skrivelse den 30 november 1964. Beredningen av ärendet har emellertid icke kunnat slutföras ännu. För ett uppskov talar även den allmänna restriktivitet i fråga om nya beställningsbemyndiganden som bör iakttas under de sista åren av försvarsbeslutets giltighetstid. Jag är därför inte beredd tillstyrka förenämnt beställningsbemyndigande för anskaffning av kanonbåtar.

I förslaget till beställningsbemyndiganden är vidare upptaget 11,2 milj. kr. för robotmateriel. Huvuddelen av detta belopp avses disponeras för utveckling och anskaffning m. m. av sjörobot M 20 (robot 08), avsedd för jagarna Halland och Småland. I prop. 1964: 1 bil. 6 (s. 122) räknade jag med 24 milj. kr. för ifrågavarande ändamål. Detta bemyndigande har ännu inte kunnat utnyttjas till följd av vissa förseningar i projektet. Jag räknar därför inte med något ytterligare bemyndigande för anskaffning av stridsrobotar under nästa budgetår.

Övriga begärda bemyndiganden anser jag vara väsentliga för att fullfölja den planerade utvecklingen av marinen.

Jag föreslår, att beställningsbemyndigandet upptages till 130 milj. kr. Det bör ankomma på Kungl. Maj:t att besluta om bemyndigandets fördelning på olika anskaffningsobjekt.

	Outnyttjat belopp under tidigare budgetår	Budgetår (belopp i milj. kr.)							Sum- ma	
		1964/65	1965/66	1966/67	1967/68	1968/69	1969/70	1970/71		1971/72
<i>1964 års kostnadsram (budgetåren 1964/ 71)</i>										
Årskvoter enl. prop. 1964: 1 bil 6	41,4	197	200	202	214	218	228	237	—	1 537,4
Justering till prisläge maj 1964	—	+ 6,7	+ 6,8	+ 6,9	+ 7,3	+ 7,4	+ 7,8	+ 8,1	—	+ 51,0
Outnyttjat belopp under budgetåret 1963/64 ¹	— 20,3	—	—	—	—	—	—	—	—	— 20,3
Anpassning till kost- nadsramen ²	—	—	+ 4,5	+ 3,1	+ 7,7	+ 5,6	+ 7,2	+ 7,9	—	+ 36,0
Förskjutning av kost- nadsramen ett bud- getår	—	— 203,7	—	—	—	—	—	—	+ 263	+ 59,3
<i>1965 års kostnadsram (budgetåren 1965/ 72)</i>										
I prisläge maj 1964 ¹ Inriktning för lång- siktplanering	21,1	—	211,3	212	229	231	243	253	263	1 663,4
	—	—	—	—	³ 241,5	³ 243,9	³ 256,3	³ 266,7	³ 277,1	—

¹ Årskvoten för budgetåret 1963/64 189,0 milj. kr. Nettoutgiften för sagda budgetår (sedan hänsyn tagits till överföringar till anslaget) i runt tal 209,3 milj. kr.

² Avser marinens totala kostnadsram

³ I alternativet 3 460 är årskvoterna resp. 223, 225, 237, 247, 257 milj. kr.

Vid bifall till vad som sålunda föreslagits kommer den 30 juni 1966 beställningsbemyndiganden till ett belopp av (601,868 — 211,3 + 130 =) 520,568 milj. kr. att sakna täckning av betalningsmedel.»

Utskottet. I sitt till innevarande års riksdag avgivna utlåtande nr 4 har utskottet tillstyrkt, att anslagen Marinen: Fartygsbyggnader m. m. och Marinen: Anskaffning av vapenmateriel m. m. sammanslås till ett anslag Marinen: Anskaffning av fartygsmateriel m. m.

Vad departementschefen föreslagit beträffande kostnadsram för det nya anslaget synes böra godtagas. Anslaget torde alltså för nästa budgetår böra bestämmas till 211 300 000 kr.

I sitt nyssnämnda utlåtande nr 4 har utskottet anslutit sig till vad departementschefen anfört rörande försiktighet vid bestämmande av beställningsbemyndigandenas storlek för budgetåren 1965/67. Som allmänna förutsättningar för utläggande av beställningar under ifrågavarande båda budgetår bör alltså gälla dels att fast kostnadsunderlag föreligger, innan statsmakterna binda sig för större objekt, som förfalla till betalning med huvuddelen efter budgetåret 1966/67, dels att konsekvenserna av ifrågavarande beslut kunna överblickas i sin helhet.

Mot bakgrunden härav kan utskottet tillstyrka de av departementschefen begärda beställningsbemyndigandena beträffande fartygsmateriel.

Marinförvaltningen har för nästa budgetår hemställt om beställningsbemyndigande av 91 milj. kr. för anskaffning av åtta kanonbåtar typ K 1. Bemyndigandet erfordras enligt marinförvaltningen under budgetåret 1965/66 för att möjliggöra påbörjande av anskaffning av materiel med längre leveranstid än tidigare förutsatts, i första hand artilleripjäser och eldledning-ar. 1963 års försvarsbeslut innefattade ett införlivande med flottan av ifrågavarande kanonbåtar. Beställning av dessa förutsattes äga rum först under budgetåret 1966/67. Av ärendet framgår, att den av marinförvaltningen gjorda kostnadsuppskattningen grundar sig på ett av ämbetsverket fastställt förprojekt. Vid statsverkspropositionens framläggande förelåg alltså icke något fast kostnadsunderlag. Vidare framgår att överbefälhavaren på Kungl. Maj:ts uppdrag utfört vissa undersökningar rörande de stridsekonomiska förutsättningarna för kanonbåtsprojektet och därefter förklarat sig vidhålla sin tidigare tillkännagivna uppfattning om angelägenheten av projektets fullföljande. Då resultatet av denna undersökning redovisades först den 30 november 1964 hade beredningen av ärendet i denna del icke kunnat slutföras, då statsverkspropositionen framlades. Departementschefen ansåg sig därför icke beredd tillstyrka beställningsbemyndigandet i fråga.

Enligt vad utskottet inhämtat pågå för närvarande vissa av marinförvaltningen föranstaltade undersökningar i avsikt att erhålla mera specificerade kostnadsberäkningar.

Därest det sålunda efter frågans ytterligare beredning skulle visa sig, att

de av departementschefen angivna, av utskottet tillstyrkta förutsättningarna för realiserande av ifrågavarande kanonbåtsprojekt föreligga, förutsätter utskottet att Kungl. Maj:t för riksdagen framlägger de förslag, som härutinnan kunna befinnas påkallade. Syftet i de i ämnet väckta motionerna torde få anses bli tillgodosett genom vad utskottet sålunda anfört.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 113 och II: 142 samt I: 266 och II: 324,

a) godkänna vad i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 4 januari 1965 föreslagits beträffande kostnadsram för anskaffning av fartygsmateriel m. m. vid marinen under budgetåren 1965/72;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att medge att beställningar av fartygsmateriel m. m. får läggas ut inom en kostnadsram av 130 000 000 kr.;

c) till *Marinen: Anskaffning av fartygsmateriel m. m.* för budgetåret 1965/66 på driftbudgeten under fjärde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 211 300 000 kr.

Stockholm den 30 mars 1965

På statsutskottets vägnar:

EMIL NÄSSTRÖM

Närvarande: se under utlåtandet nr 41.